

Research article

Yönetim Bilişim Sistemleri Öğrencilerinin Alana Yönelik Algılarının Ölçümü Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma

Ahmet DOĞAN¹

Assistant Professor, Faculty of Economics and Administrative Science
Osmaniye Korkut Ata University, Türkiye
ahmetdogan@osmaniye.edu.tr, 0000-0002-7116-3558

Geliş Tarihi/Received Date: 26.10.2022**Kabul Tarihi/Accepted Date:** 11.11.2022

Önerilen Alıntılama/Suggested Citation: Doğan, A. (2022). Yönetim Bilişim Sistemleri Öğrencilerinin Alana Yönelik Algılarının Ölçümü Üzerine Uygulamalı Bir Araştırma. *Journal of Politics, Economy and Management*, 5(2), 110-129.

Öz: Günümüzde gerek bireysel gerek kurumsal açıdan bilişim sistemleri teknolojileri kullanımı gün geçtikçe yaygınlaşmaktadır. Bu yaygın etkiyle beraber, bilişim sistemleri teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilen ve yönetebilen nitelikli çalışan ihtiyacının da arttığı çok açık bir gerçektir. Burada bu ihtiyacı karşılamada en önemli pay şüphesiz ki üniversitelere düşmektedir. Üniversitelerde birçok lisans ve lisansüstü programları bu amaca yönelik faaliyet göstermektedir. Yönetim bilişim sistemleri (YBS) programları da bunlardan birisidir. YÖK lisans atlası incelendiğinde, son yıllarda YBS programlarına olan ilginin gün geçtikçe arttığı söylenebilir. Bu çalışmanın amacı, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Yönetim Bilişim Sistemleri lisans öğrencilerinin YBS yetenek ve yetkinlikler konusundaki algılarını ölçmektir. Bu kapsamda 18-27 yaş aralığında 130 YBS lisans öğrencisine yüz yüze şekilde anket çalışması uygulanmıştır. Analizler IBM SPSS istatistik V21 SPSS paket programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde frekans analizi, bağımsız örneklem t testi ve anova analizi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, frekans analizinde öğrencilerin YBS yetenek ve yetkinlik algılarının, lisans programı ve iş hayatıyla ilgili olarak önemli derecede farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. T testi analiz sonuçlarına göre genel olarak, öğrenci görüşlerinde cinsiyet faktörünün önemli olmadığı tespit edilmiştir. Anova analizi sonuçlarına göre ise genel olarak, öğrenci görüşleri arasında sınıf bağımsız değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Bilişim Sistemleri, Yönetim Bilişim Sistemleri Programı, Yönetim bilişim sistemleri yetenek ve yetkinlikleri, teknoloji.

An Applied Research on the Measurement of Management Information Systems Students' Perceptions on the Field

Abstract: Today, the use of information systems technologies, individually and institutionally, is becoming prevalent daily. With this expansive effect, it is evident that the need for qualified employees who can use and manage information systems technologies effectively has increased. The most crucial share in meeting this need undoubtedly falls on the universities. Many undergraduate and graduate programs in universities operate for this purpose. Management information systems programs are one of them. When the YÖK undergraduate atlas is examined, it can be said that the interest in management information systems programs has increased daily. This study aims to measure the perceptions of Osmaniye Korkut Ata University Management Information Systems undergraduate students on MIS skills and competencies. In this context, a face-to-face survey was applied to 130 MIS undergraduate

¹ Correspondence author: Osmaniye Korkut Ata University, Türkiye, ahmetdogan@osmaniye.edu.tr

students aged 18-27. Analyzes were made with the IBM SPSS statistical V21 SPSS package program. Frequency analysis, independent sample t-test, and anova analysis were used to analyze the data. According to the results obtained, it was observed that the MIS skills and competence perceptions of the students in the frequency analysis differed significantly about the undergraduate program and business life. According to the results of the t-test analysis, it has been determined that the gender factor is not essential in the students' opinions in general. According to the ANOVA analysis results, no significant difference was found between the students' opinions regarding the class independent variable.

Keywords: Management Information Systems, Management Information Systems Program, Management information systems skills and competencies, technology.

JEL Sınıflandırması/Classification: C16; C42; I21

1. Giriş

Teknolojik değişimin acımasızlığı hiçbir toplumun direnemediği ve zorunlu teknoloji olarak adlandırılan kesin gücünden kaynaklanmaktadır. Son 500 yıldır teknolojik değişimin özellikle, askeri çatışmalar, iş rekabeti ve toplumsal dönüşümler açısından karşı konulamaz olduğu açıktır. (Betz, 2013:1). Buradan hareketle, günümüzde işletmeleri rekabette etkileyen en önemli faktörün teknoloji olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu kapsamda teknoloji yatırımlarının (insan kaynağı, sermaye vb.), işletmeleri ekonomik açıdan doğrudan etkilediği görülmektedir. Yapılan birçok araştırma bu etkinin büyük oranda pozitif olarak işletmelere yansıdığını ortaya koymuştur. Bu gerçeklikle beraber işletmeler, son yıllarda birçok sektörde teknoloji yoğun yatırımlarını kademeli olarak artırarak sektörde söz sahibi olmayı hedeflemektedir. Teknoloji ile bu denli yakın ilişkisi olan işletmelerin, teknoloji algılarının da başarıyı etkileyen önemli etkenlerden birisi olduğu düşünülmektedir. Önceki yıllarda işletmeler, teknolojiyi sadece teknik açıdan değerlendirme yanlılığı içerisine girmişlerdi. Başka bir ifade ile, teknoloji denince akla sadece teknik konuların yer aldığı bir algı gelmekteydi. Zaman içerisinde bu yanlılığın değiştiğini, işletmelerin teknolojinin sadece teknik boyuttan ibaret olmadığını aynı zamanda yönetim boyutunun da çok önemli olduğunu algıladıklarını söylemek mümkündür. Bu dönüşümde sadece teknik tarafa odaklanan birçok teknoloji yatırım projesinin ve stratejisinin başarısızlıkla sonuçlanmasının etkisi olduğu söylenebilir.

Bu kapsamda işletmeler açısından, kaynakların etkin kullanımı, yeni pazarlara girilmesi, tedarik zinciri yönetimi, rekabette ayakta kalma, müşteri ilişkileri yönetimi, ulusal ve uluslararası ortaklıklar vb. üst yönetim için stratejik öneme sahip konularda Teknoloji'nin etkili ve verimli bir şekilde yönetilmesi hayati bir öneme sahiptir (Doğan, 2021: 219). Son yıllarda gittikçe popüleritesi artan YBS disiplini Teknoloji'nin bahsedilen "teknik" ve "yönetim" boyutlarını kapsamakta ve bu öneme paralel olarak gelişmektedir. YBS en genel haliyle, yönetime yardımcı olan herhangi bir bilgi sistemi olarak tanımlanabilir. YBS, problem çözmede ve karar vermede bilgi üretmek için kayıtlı işlemleri ve diğer verileri kullanır (Oz, 2009:31). Bir başka ifade ile, "YBS eklektik bir yapıya sahip, diğer pek çok disiplinlerin kesişme noktasında bulunan yeni bir inceleme alanıdır". YBS, temelde üç önemli görevi yerine getirir. *Birincisi*, karar alma sürecinde yöneticilere bilgi sağlama, *ikincisi*, işletmelerde bilgi teknolojilerinin (BT) yönetimi, *üçüncüsü* ise ve BT stratejilerinin örgütsel değişim çabalarıyla bütünleşmesidir (Bensghir, 2002:77).

Yönetim bilişim sistemlerini popüler hale getiren ve böylelikle işletmelerin dikkatini çekmesini sağlayan faktörler; teknoloji, teknolojinin yönetimde kullanımı ve işletme başarısındaki etkisinin sürekli değişimi olarak ifade edilebilir (Laudon ve laudon, 2011:6). Giderek işletmelerde daha çok kendisine yer bulan ve önem kazanan yönetim bilişim sistemlerinin önem kazanmasının sebeplerinden bazıları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Hanaylı, 2018: 125):

- İşletmelerde çalışan üst düzey yöneticilerin kendilerine bağlı birimlerin koordineli ve etkin bir planda çalışmasını yapılandırabilme, kontrol düzenini sağlayabilme ve daha detaylı incelemeler yapabileme istekleri,

- Yöneticilerin karar alma süreçlerinde karşı karşıya kaldıkları durumların karmaşıklaşmasıyla birlikte bu sürece etki eden değişkenlerin sayısının günden güne artması,
- İşletmelerin; büyük pazarlar, ekonomik koşullar, toplumsal sorumluluk vb. koşulların içinde bulunmaları ve sürekliliklerini bu koşullarda sürdürme arzuları,
- İşletme içindeki birimlerde ve bileşenlerde değişkenlik oranının günden güne farklılık göstermesi,
- İşletmelerin ham verilerden yeni, anlamlı uygun, anlaşılabilir bilgiler üretme istekleri,
- Ham verilerden anlamlı bilgi üretmenin, güçlüğü, işlem süresinin uzunluğu ve profesyonellik gerektirmesi.

İşletmeler tarafından daha fazla talep edilmeye başlanan YBS, doğal olarak nitelikli insan ihtiyacını da doğurmuştur. Bu ihtiyacı karşılamak için, dünya genelindeki üniversitelerde YBS programları giderek daha yaygın hale gelmektedir. YBS genellikle işletme fakültelerinde ve bilgisayar bilimi fakültelerinde bulunmaktadır. Dünya üzerinde Amerika Birleşik Devletleri, Yeni Zelanda, İngiltere, Avustralya, Kanada, Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri gibi birçok ülkede aktif olarak lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında faaliyet göstermektedir (Bekmezoğlu, 2021:48). Son yıllarda ülkemizdeki üniversitelerde de lisans, lisansüstü ve doktora programlarında önemli bir artış gözlemlenmiştir. Buna göre, 2021 yılı itibarıyla Türkiye’de, 39 devlet 27 vakıf olmak üzere yaklaşık 66 üniversitede YBS lisans eğitimi verilmektedir (yokatlas.yok.gov.tr). Üniversitelerin nitelikli insan ihtiyacını karşılamadaki bu çabalarının temel hedefi, YBS uzmanları yetiştirmektir. Bu kapsamda bir YBS uzmanından; yönetim kararları için ihtiyaç duyulan bilginin üretimine yönelik uygun ortamı hazırlama, yönetim bilişim sistemleri birimlerinde sistemin altyapısını planlama, sistem için gerekli olan yazılım ve personeli belirleme, bilgisayar sistemlerini ve ağ sistemlerini kurma, sistemlerin çalışmasında karşılaşılan sorunlara çözüm üretme, teknolojideki gelişmeleri yakından takip etme vb. gibi konularda yöneticilerin karar vermesine yardımcı olması beklenmektedir (Gökçen, 2011:67).

Sonuç olarak nitelikli insan kaynağının temelini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Bugünün öğrencileri geleceğin YBS uzmanları olarak iş hayatındaki yerlerini alacaklardır. Kariyer planlamasını bugünden yapan bir öğrencinin mesleğin gerektirdiği yetenek ve nitelikler hakkında farkındalığının olması elzemdir. YBS uzmanından beklenen ve yukarıda birkaç örnekle kısaca ifade edilen beklentiler, bu farkındalığın erken oluşması ve buna bağlı gerekli donanımlara sahip olunması ile doğrudan ilişkilidir. Çalışmada, en temelde bu farkındalığın oluşması hedeflenmiştir. Bu bağlamda, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi YBS lisans bölümünde öğrenim gören öğrencilerin eğitim ve iş hayatlarında gerekli olan yetenekler ve nitelikler üzerine görüşleri ölçümlenmeye çalışılmıştır.

2. Literatür değerlendirmesi

Üniversite öğrencilerinin algılarını ölçmeye yönelik literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Tayfun vd. (2022), üniversite öğrencilerinin özyeterlik algıları ile gelecek kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamışlardır. Uslu ve Karakoyunlu (2022), çalışmalarında Akdeniz Üniversitesi Manavgat Turizm Fakültesi’nde öğrenim gören öğrencilerin, üniversitenin kurumsal imajını nasıl algıladığını, öğrenci memnuniyetini ve tavsiye etme niyeti üzerindeki etkisi ortaya koymaya çalışmışlardır. Koçyiğit vd. (2022), çalışmalarında, Hacı Bayram Veli Üniversitesi sağlık yönetimi öğrencilerinin, bölümde yer alan muhasebe dersiyle ilgili metaforik algılarını ölçümlemeye çalışmışlardır. Korkmaz ve Özbeslerler (2022), Ankara’da öğrenim gören sosyal hizmet öğrencilerinin farklılıklara saygı düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkiyi inceleyerek değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Pane (2022), çalışmasında, Wıdy Gama Mahakam üniversitesi İngilizce bölümü öğrencilerinin, kapsamlı okuma dersinde en sevdikleri İngilizce kitapları, romanları ve kısa öyküleri okuduktan sonra veya okurken neler hissettiklerini öğrenmeyi amaçlamıştır. Tsai (2022), Güney Tayvan’da yer alan ulusal bilim ve teknoloji üniversitesi uygulamalı

yabancı diller ve insan kaynakları geliştirme bölümü öğrencilerinin, İngilizce yazımında Google çevirinin etkisini ve algısını ölçümlemeye çalışmıştır. Iqbal vd. (2022), çalışmalarında, COVID-19 salgını sırasında Pakistan'daki yükseköğretim kurumlarında çevrimiçi eğitime katılan öğrencilerin uzaktan eğitim algılarını ortaya koymaya çalışmışlardır. Çelik ve Sökmen (2018) çalışmalarında, uzaktan eğitim öğrencilerinin performans algılarının kullanıcı tatminine etkisini incelemişlerdir. Literatür incelemesinde de görüldüğü gibi üniversite öğrencilerinin algısını ölçmeye yönelik farklı alanlarda çalışmalar mevcuttur. YBS bölüm öğrencilerinin algısına yönelik ise sadece bir çalışmaya rastlanmıştır (Elçi, 2016). Bu kapsamda çalışmanın, farklı bir bakış açısı kazandırması bakımından YBS öğrencilerine, YBS'nin gelişimi ve popülaritesi açısından ise alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın amacı ve araştırma problemleri

Bu araştırmanın amacı, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde lisans öğrenimi gören YBS öğrencilerinin alana yönelik görüşlerini tespit etmeye çalışmaktır. Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıda belirtilen araştırma problemlerine ilişkin cevap bulunmaya çalışılmıştır.

1. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde lisans öğrenimi gören YBS öğrencilerinin lisans programında önemli gördükleri YBS yetenek ve yetkinlik algıları nelerdir?

2. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde lisans öğrenimi gören YBS öğrencilerinin iş hayatında önemli gördükleri YBS yetenek ve yetkinlikler nelerdir?

Ayrıca çalışmanın alt problemleri olarak aşağıda yer alan araştırma soruları sıralamak mümkündür:

1.a. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

2.a. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, iş yaşamında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.b. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri öğrenim şekli değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

2.b. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, iş yaşamında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri öğrenim şekli değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.c. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri sınıf değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

2.c. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, iş yaşamında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri sınıf değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

3.2. Araştırma modeli

Yapılan bu çalışma genel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Genel tarama modeli “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleri” olarak ifade edilmektedir (Karasar, 2009; Baz, 2018: 280).

3.3. Evren ve örneklem

Bu araştırmanın örneklemini Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi YBS lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma verileri, öğrencilere anket yöntemiyle sorular yöneltilerek toplanmıştır. Araştırma verileri 2019-2020 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır.

3.4. Araştırmada kullanılan ölçek

Bu araştırmada kullanılan ölçek, konu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan uyarlanarak elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçek ve ölçekte yer alan değişkenler, Alev Elçin'in ABD Teksas Yüksek Öğrenim Koordinasyon Komisyonunun bir çalışması olan "University Management Information Systems Student Survey" (2015) çalışmasından uyarladığı ve "Yönetim Bilişim Sistemleri Öğrencilerinin Beceriler ve Yetkinlikler Algıları- Bilgi Toplumuna Doğru" çalışmasından elde edilmiştir [2]. Cevaplar 5'li likert ölçeği ile alınmıştır. (1=önemsiz, 2= az önemli, 3= orta derece önemli, 4= önemli, 5= çok önemli). 5'li likert ölçeğine ek olarak "fikrim yok" seçeneği de değerlendirmeye eklenmiştir. Fikrim yok seçeneği "0" olarak tanımlanmıştır.

Anket iki bölümden oluşmakta olup aşağıda belirtilen konuları kapsamaktadır:

1. bölüm: Demografik özellikler

2. bölüm: 34 sorudan oluşan bu bölümde lisans programında YBS öğrencilerinin yetenek ve yetkinlik algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bölümde yer alan sorular kapsamında, öğrencilerin lisans programında ve iş hayatında YBS yetenek ve yetkinlik algılarının önem seviyesi belirlenmeye çalışılmıştır.

Anket çalışması, yukarıda belirtilen algıları ölçmek için öğrencilere iki ayrı bölüm şeklinde uygulanmıştır. Bu kapsamda öğrenciler, aynı soruları lisans programlarında YBS yetenek ve yetkinlik algıları açısından (2) ve iş hayatında YBS yetenek ve yetkinlik algıları açısından (3) ayrı ayrı değerlendirmişlerdir.

Ölçeğin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda (2) için Cronbach alfa ($\alpha = 0.958$), (3) için Cronbach alfa ($\alpha = 0.959$) olarak elde edilmiştir. Cronbach alfa değeri $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ aralığında yer aldığı ölçekte ölçüm güvenilirliği yüksek derecede güvenilir olarak nitelendirilmektedir (Kalaycı, 2006: 405). Buna göre ankete katılan öğrencilerin yanıtlarının güvenilir olduğu söylenebilir.

3.5. Verilerin analizi

Araştırmanın uygulama kısmında veriler anket yöntemi ile yüz yüze şeklinde toplanmıştır. Analizler IBM SPSS istatistik V21 SPSS paket programı ile yapılmış olup, grupların her maddesi için önem derecesi, sıklık yüzdeleri ve frekansları bulunmuştur. Bununla birlikte sorulara verilen yanıtların ortalamaları arasında demografik bilgiler açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığı analiz edilmiştir. Buna ek olarak, cinsiyet ve öğrenim şekli açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını analiz etmek için bağımsız örneklem t testi, öğrenim görülen sınıf düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını analiz etmek için ise anova analizi yapılarak hangi cevapların ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Anket toplamda Osmaniye Korkut Ata Üniversitesinde öğrenim gören 176 YBS bölümü öğrencisine yüz yüze şeklinde uygulanmıştır. Bu öğrenciler arasında anket sorularının tümüne yanıt vererek anketi istenilen şekilde tamamlayan 130 öğrenci bulunmaktadır. Bu sayı anketi dolduran öğrencilerin %73,86'sının anketi tamamen ve istenilen bir şekilde tamamladığını göstermektedir. Bu nedenle çalışmanın örneklemini 130 YBS lisans öğrencisi oluşturmaktadır.

4. Bulgular

4.1. Frekans analizi

Bu bölümde, öğrencilerin demografik bilgilere göre dağılımını ve sorulara verilen yanıtların önem seviyelerinin dağılımını belirlemek için tanımlayıcı istatistiksel analiz olan frekans analizi gerçekleştirilmiştir. Buna göre öncelikle, katılımcıların cinsiyetlere göre sınıf düzeyi dağılımı analiz edilmiş olup, sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda anketi dolduran erkek öğrencilerin %8,5’inin 1. sınıf, %2,3’ünün 2.sınıf, %27,7’sinin 3.sınıf ve %14,6’sının ise 4.sınıf olduğu, kadın öğrencilerin ise %6,2’sinin 1.sınıf, %1,5’inin 2.sınıf, %14,6’sının 3.sınıf ve %24,6’sının da 4.sınıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin cinsiyetlere göre sınıf düzeyi dağılımı

Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Sınıf Düzeyi Dağılımı		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
1.Sınıf	f	11	8	19
	%	8,5	6,2	14,6
2.Sınıf	f	3	2	5
	%	2,3	1,5	3,8
3.Sınıf	f	36	19	55
	%	27,7	14,6	42,3
4.Sınıf	f	19	32	51
	%	14,6	24,6	39,2
Toplam	f	69	61	130
	%	53,1	46,9	100

Daha sonra, öğrencilerin cinsiyete göre öğrenim şekli dağılımı analiz edilmiş olup, sonuçları Tablo 2’de gösterilmiştir. Yapılan analiz sonucunda erkek öğrencilerin %39,2’sinin örgün öğretimden, %13,8’inin ise ikinci öğretimden olduğu, kadın öğrencilerin ise %31,5’inin örgün öğretimden, %15,4’ünün ise ikinci öğretimden olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetlere göre öğrenim şekli dağılımı

Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Öğrenim Şekli Dağılımı		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Normal Öğretim	f	51	41	92
	%	39,2	31,5	70,8
İkinci Öğretim	f	18	20	38
	%	13,8	15,4	29,2
Toplam	f	69	61	130
	%	53,1	46,9	100

Son olarak ise, öğrencilerin lisans programlarında ve iş hayatında YBS yetenek ve yetkinlik algılarının önem seviyesinin dağılımı analiz edilmiştir.

1. Araştırma problemine ilişkin bulgular

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin “çok önemli” gördükleri değişkenler aşağıda gösterilmiştir:

- Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
- Araştırma yapma
- Verilen görevlerde ve sorumluluklarda kararlı ve azimli olma
- Öğrenilen bilgiyi uygulayabilme

Bu değişkenlere ilişkin yüzdelik dağılımlar ve ortalamalar Tablo 3’te belirtildiği gibidir.

Tablo 3. Öğrencilerin üniversite yaşamında çok önemli gördükleri YBS yetenek ve yetkinliklere yönelik görüşlerinin frekans yüzde dağılımları ve aritmetik ortalamaları

Üniversite Yaşamı	%						\bar{x}
	0	1	2	3	4	5	
N=130							
Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma	0,8	1,5	3,8	18,5	35,4	40	4,06
Araştırma yapma	0,8	3,1	5,4	16,2	33,8	40,8	4,02
Verilen görevlerde ve sorumluluklarda kararlı ve azimli olma	0,8	2,3	6,9	17,7	30,8	41,5	4
Öğrenilen bilgiyi uygulayabilme	0	2,3	7,7	10,8	36,2	43,1	4,1

(0= fikrim yok, 1=önemsiz, 2= az önemli, 3= orta derece önemli, 4= önemli, 5= çok önemli)

2. Araştırma problemine ilişkin bulgular

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin iş hayatında “çok önemli” gördükleri değişkenler aşağıda gösterilmiştir:

- Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
- Bilgi araştırma, işleme ve çözümlenme
- Araştırma yapma
- Bilgi güvenliği
- Proje tasarımı ve yönetimi
- Yenilikçi fikirler üretme kapasitesi (yaratıcılık)
- Verilen görevlerde ve sorumluluklarda kararlı ve azimli olma
- Problemleri belirleme, sorgulama ve çözme
- Öğrenme arzusu ve öğrendiklerinde güncel kalma kapasitesi
- Sözlü ve yazılı iletişim
- Yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma
- Zaman planlaması ve yönetimi
- Alan konusu bilgisi ve meslek anlayışı
- Yeni durumlara uyum sağlama ve uyumlu davranma
- Kişilerarası iletişim ve etkileşim
- Takım çalışması
- Öğrenilen bilgiyi uygulayabilme
- Çalışılan kuruma bağlılık, sorumluluk alma

- Etik hareket etme

Bu değişkenlere ilişkin yüzdelik dağılımlar ve ortalamalar Tablo 4'te belirtildiği gibidir.

Tablo 4. Öğrencilerin iş yaşamında çok önemli gördükleri YBS yetenek ve yetkinliklere yönelik görüşlerinin frekans yüzde dağılımları ve aritmetik ortalamaları

İş Yaşamı	%						\bar{x}
	0	1	2	3	4	5	
N=130							
Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma	0	0	3,1	11,5	35,4	50	4,32
Bilgi araştırma, işleme ve çözümlenme	0	0,8	3,1	10,8	38,5	46,9	4,28
Araştırma yapma	0	0,8	5,4	11,5	41,5	40,8	4,16
Bilgi güvenliği	0,8	0	4,6	9,2	36,9	48,5	4,27
Proje tasarımı ve yönetimi							4,15
Yenilikçi fikirler üretme kapasitesi (yaratıcılık)	1,5	0	2,3	16,9	32,3	46,9	4,19
Verilen görevlerde ve sorumluluklarda kararlı ve azimli olma	1,5	0	2,3	11,5	35,4	49,2	4,27
Problemleri belirleme, sorgulama ve çözme	1,5	0	4,6	15,4	29,2	49,2	4,18
Öğrenme arzusu ve öğrendiklerinde güncel kalma kapasitesi	1,5	2,3	4,6	9,2	38,5	43,8	4,12
Sözlü ve yazılı iletişim	0,8	0,8	5,4	17,7	35,4	40	4,06
Yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma	2,3	0,8	3,1	13,8	32,3	47,7	4,16
Zaman planlaması ve yönetimi	1,5	2,3	5,4	13,8	32,3	44,6	4,07
Alan konusu bilgisi ve meslek anlayışı	0	1,5	6,2	13,1	28,5	50,8	4,21
Yeni durumlara uyum sağlama ve uyumlu davranma	1,5	1,5	5,4	13,1	33,8	44,6	4,10
Kişilerarası iletişim ve etkileşim	1,5	3,1	4,6	16,9	30,8	43,1	4,02
Takım çalışması	0	2,3	6,2	14,6	33,1	43,8	4,10
Öğrenilen bilgiyi uygulayabilme	3,1	1,5	2,3	12,3	33,1	47,7	4,14
Çalışılan kuruma bağlılık, sorumluluk alma	0,8	2,3	3,1	13,8	36,2	43,8	4,14
Etik hareket etme	0	3,8	3,1	12,3	35,4	45,4	4,15

(0= fikrim yok, 1=önemsiz, 2= az önemli, 3= orta derece önemli, 4= önemli, 5= çok önemli)

Analiz sonucunu değerlendirdiğimizde, öğrencilerin YBS yetenek ve yetkinlik algılarının, lisans programı ve iş hayatıyla ilgili olarak önemli derecede farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Öğrenciler, anket ölçeğinde yer alan birçok yetenek ve yetkinliği eğitim hayatlarında daha az önemsemektedirler. İş hayatında ise çok daha donanımlı olma gerekliliği görüşünü benimsemektedirler.

4.2. Bağımsız örneklem t testi

Demografik bilgiler arasında iki seçeneğe sahip olan cinsiyet ve öğrenim şekli değişkenlerine göre öğrencilerin verdiği yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını analiz etmek için bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

4.2.1. Cinsiyet

1-a. Araştırma alt problemine ilişkin bulgular

Üniversite öğrencilerinin YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığı ilişkisi bağımsız iki örnek t testi ile belirlenmiş ve sonucu Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Cinsiyete göre öğrencilerin üniversite programında gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerin t testi sonuçları

Üniversite Programı	Cinsiyetiniz	N	\bar{x}	sd	P
	Erkek	69	3,6008	128	0,83
	Kadın	61	3,8440		

Tablo 5'e göre çalışma grubundaki kadınların görüşlerinin toplam puanlarının ortalamasının $\bar{x} = 3,6008$ olduğu, erkek öğrencilerin ortalamasının ise $\bar{x} = 3,8440$ olduğu görülmektedir. Öğrencilerin YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri ile cinsiyet arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır (sig. $p > ,05$). Bu sonuca göre öğrenci görüşlerinde cinsiyet faktörünün önemli olmadığını söylemek mümkündür.

Genel olarak incelendiğinde cinsiyet faktörünün etkisi olmadığı görülmekle beraber, ölçekte yer alan değişkenler ayrıntılı olarak da incelenmiştir. Bu inceleme sonucu, cinsiyet açısından farklılık olduğu tespit edilen değişkenler aşağıda belirtildiği gibidir (Tablo 6).

Tablo 6. Üniversite programında gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olan görüşler

Üniversite Programı	Cinsiyetiniz	N	\bar{x}	sd	P
Proje tasarımı ve yönetimi	Erkek	69	3,59	128	0,036
	Kadın	61	4,00	128	
Zaman planlaması ve yönetimi	Erkek	69	3,64	128	0,017
	Kadın	61	4,15	128	
Kişilerarası iletişim ve etkileşim	Erkek	69	3,55	128	0,030
	Kadın	61	4,03	128	
Öğrenilen bilgiyi uygulayabilme	Erkek	69	3,87	128	0,006
	Kadın	61	4,36	128	
Etik hareket etme	Erkek	69	3,68	128	0,038
	Kadın	61	4,08	128	
Başkalarına yapıcı geri bildirim verme	Erkek	69	3,33	128	0,039
	Kadın	61	3,84	128	
Diğer kişileri güdüleme ve ortak hedefler saptama	Erkek	69	3,22	128	0,021
	Kadın	61	3,72	128	

Çalışma grubundaki kadın ve erkek katılımcı görüşleri, her bir değişken için ayrı ayrı incelendiğinde bazı değişkenlerde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Tablo 8’de görüş farklılıkları olan değişkenler ve bu değişkenlere ait ortalamalar yer almaktadır. Bu değişkenler kapsamında, aralarında çok önemli bir fark olmamakla beraber, kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre alanla ilgili geliştirilmesi gereken yetenek ve yetkinlikleri daha fazla önemsedikleri söylenebilir.

2-a. Araştırma alt problemine ilişkin bulgular

Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, iş hayatında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre yanıtların ortalamaları arasında da cinsiyet bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. Cinsiyete göre öğrencilerin iş hayatında gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerin t testi sonuçları

İş Hayatı	Cinsiyetiniz	N	\bar{x}	sd	P
	Erkek	69	4,00	128	0,89
	Kadın	61	4,02		

Tablo 7’ye göre çalışma grubundaki kadınların görüşlerinin toplam puanlarının ortalamasının $\bar{x} = 4,02$ olduğu, erkek öğrencilerin ortalamasının ise $\bar{x} = 4,00$ olduğu görülmektedir. Öğrencilerin iş hayatında gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri ile cinsiyet arasındaki ilişki incelenmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır (sig. $p > ,05$). Bu sonuca göre öğrenci görüşlerinde cinsiyet faktörünün önemli olmadığını söylemek mümkündür. Genel olarak anlamlı sonuç çıkmamasıyla birlikte, bu araştırma alt problemine ilişkin olarak da tüm değişkenler ayrı ayrı analiz edilmiş, ancak herhangi bir değişkende cinsiyet açısından bir farklılık görülmemiştir.

4.2.2. Öğrenim şekli

1-b. Araştırma alt problemine ilişkin bulgular

Bu araştırma alt problemine ilişkin katılımcı görüşlerinin öğrenim şekli değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş olup, herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8. Öğrenim şekline göre öğrencilerin üniversite programında gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerin t testi sonuçları

Üniversite programı	Cinsiyetiniz	N	\bar{x}	sd	P
	Örgün Öğretim	92	3,6334	128	0,076
	İkinci Öğretim	38	3,9123		

Tablo 8’e göre çalışma grubundaki örgün öğretim öğrenci görüşleri toplam puanlarının ortalamasının $\bar{x} = 3,6334$ olduğu, ikinci öğretim öğrencilerin ortalamasının ise $\bar{x} = 3,9123$ olduğu görülmektedir. Öğrencilerin YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri ile öğrenim şekli arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır (sig. $p > ,05$). Bu sonuca göre öğrenci görüşlerinde öğrenim şekli faktörünün önemli olmadığını söylemek mümkündür.

2-b. Araştırma alt problemine ilişkin bulgular

Bu araştırma alt problemine ilişkin olarak da katılımcı görüşlerinin öğrenim şekli değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiş olup, herhangi bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 9. Öğrenim şekline göre öğrencilerin iş hayatında gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerin t testi sonuçları

İş Yaşamı	Cinsiyetiniz	N	\bar{x}	sd	P
	Örgün Öğretim	92	3,9575	128	0,167
	İkinci Öğretim	38	4,1556		

Tablo 9'a göre çalışma grubundaki örgün öğretim öğrenci görüşleri toplam puanlarının ortalamasının $\bar{x} = 3,9575$ olduğu, ikinci öğretim öğrencilerin ortalamasının ise $\bar{x} = 4,1556$ olduğu görülmektedir. Öğrencilerin YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri ile öğrenim şekli arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır (sig. $p>,05$). Bu sonuca göre öğrenci görüşlerinde öğrenim şekli faktörünün önemli olmadığını söylemek mümkündür.

4.3. Anova analizi

Varyans analizi iki ya da daha fazla ortalama arasında fark olup olmadığının araştırıldığı durumlarda kullanılmaktadır. Araştırmamızda 1.2.3. ve 4. sınıfların verileri yer aldığından bu gruplar arasında bir fark olup olmadığının analizi için Anova analizi gerçekleştirilmiştir. Bağımsız değişken sayısı tek olduğundan (sınıf) analizde tek yönlü Anova kullanılmıştır.

1-c. Araştırma alt problemine ilişkin bulgular

Bu araştırma alt problemine ilişkin yapılan Anova analizi sonucu, öğrencilerin YBS lisans eğitiminde gerekli olan yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşleri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Elde edilen analiz sonucu Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Sınıf değişkenine göre öğrenci görüşlerinin ANOVA analizi sonuçları

Değişken	Sınıf	N	Ortalama (\bar{x})	Sd	
	1. sınıf	19	3,484	1,018	
	2. sınıf	5	4,266	0,652	
	3. sınıf	55	3,635	0,809	
	4. sınıf	51	3,832	0,724	
	Toplam	130	3,714	0,814	
Sınıf	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	F	P
	Gruplar arası	3,581	3	1,835	0,144
	Grup içi	81,955	126		
	Toplam	85,537	129		

Tablo 11'e baktığımızda, çalışma grubundaki öğrencilerin sınıf değişkenine göre ortalamalarını 1. sınıf için $\bar{x} = 3,484$, 2. sınıf için $\bar{x} = 4,266$, 3. sınıf için $\bar{x} = 3,635$, 4. sınıf için $\bar{x} = 3,832$ olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre sınıf değişkenine göre üniversite programında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerin birbirine yakın olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (sig. $p>,05$). Bu sonuca göre öğrenci görüşlerinde sınıf faktörünün önemli olmadığı söylenebilir. Bu bulgulara ek olarak, Anova'nın temel varsayımı olan varyansların homojenliğinin önemli olduğu düşünülerek analize dahil edilmiştir (Tablo 11).

Tablo 11. 1-c. Araştırma alt problemine ilişkin sınıf değişkenine göre homojenlik varyans testi

Levene istatistiği	df1	df2	P
1,607	3	126	0,191

Varyansların homojenliği testi sonucu, sig. P değeri 0,05'ten büyük olarak elde edilmiştir (0,191). Bu değer 0,05'ten büyük olması varyans analizinin temel varsayımının sağlandığını ve Anova analizinden elde ettiğimiz sonuçların sağlıklı olduğunu göstermektedir.

Genel olarak incelendiğinde bu araştırma alt probleminde sınıf faktörünün etkisi olmadığı görülmekle beraber, ölçekte yer alan her bir değişken ayrıntılı olarak da incelenmiştir. Bu inceleme sonucu, sınıf açısından farklılık olduğu tespit edilen değişkenler aşağıda belirtildiği gibidir (Tablo 12).

Tablo 12. Sınıf değişkenine göre gruplar arası farklılık gösteren öğrenci görüşlerinin ANOVA analizi sonuçları

Sınıflara Göre Ortalamalar Arasındaki Anlamlı Farklılık Sonuçları	Anlamlılık Değeri
Alan konusu bilgisi ve meslek anlayışı	,028
Takım çalışması	,008
Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık	,010

Anova analizi sonucu gruplar arasında yukarıda belirtilen değişkenler üzerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ancak, bu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun da belirlenmesi gerekmektedir. Hangi sınıflar arasında görüş farklılıklarının olduğunun tespit edilebilmesi için ise, Post Hoc testi analizi gerçekleştirilmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Anlamlı farklılık gösteren bağımlı değişkenlere yönelik gruplar arası çoklu karşılaştırma tablosu

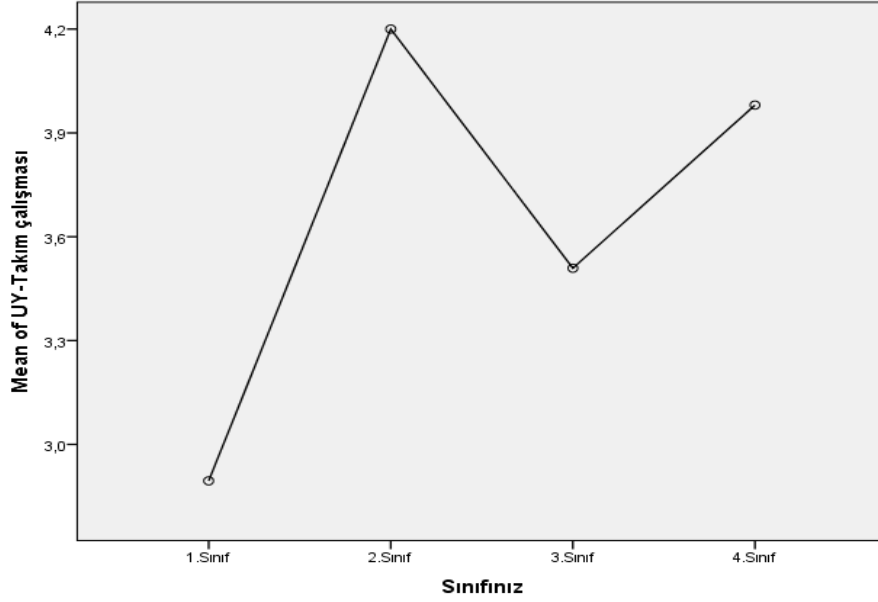
Çoklu Karşılaştırmalar							
Tukey HSD							
Bağımlı değişken	(I) Sınıfınız	(J) Sınıfınız	Ortalama Fark (I-J)	Std. Hata	P	%95 Güven aralığı	
						Alt sınır	Üst sınır
UY-Takım çalışması	1.Sınıf	2.Sınıf	-1,305	,626	,163	-2,93	,32
		3.Sınıf	-,614	,331	,253	-1,48	,25
		4.Sınıf	-1,086*	,335	,008	-1,96	-,21
	4.Sınıf	1.Sınıf	1,086*	,335	,008	,21	1,96
		2.Sınıf	-,220	,583	,982	-1,74	1,30
		3.Sınıf	,471	,242	,214	-,16	1,10
UY-Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık	1.Sınıf	2.Sınıf	-1,368	,650	,157	-3,06	,32
		3.Sınıf	-,823	,344	,084	-1,72	,07
		4.Sınıf	-1,153*	,348	,006	-2,06	-,25
	4.Sınıf	1.Sınıf	1,153*	,348	,006	,25	2,06
		2.Sınıf	-,216	,606	,984	-1,79	1,36
		3.Sınıf	,330	,251	,557	-,32	,98

Çoklu karşılaştırma tablosundan da görüleceği üzere, takım çalışması, sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık bağımlı değişkenleri sınıf bağımsız değişkenine göre incelendiğinde, 1. ve 4. sınıflar arasında fark olduğu görülmektedir. Bir başka ifade ile, 4. sınıflar 1. Sınıflara göre lisans eğitiminde takım çalışmasını daha fazla önemsemektedirler. Aralarındaki ortalama farkı, 1,086'dır ve anlamlılık düzeyi 0.05'in altındadır. Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık konusunu, yine 4. sınıfların 1. sınıflara göre lisans

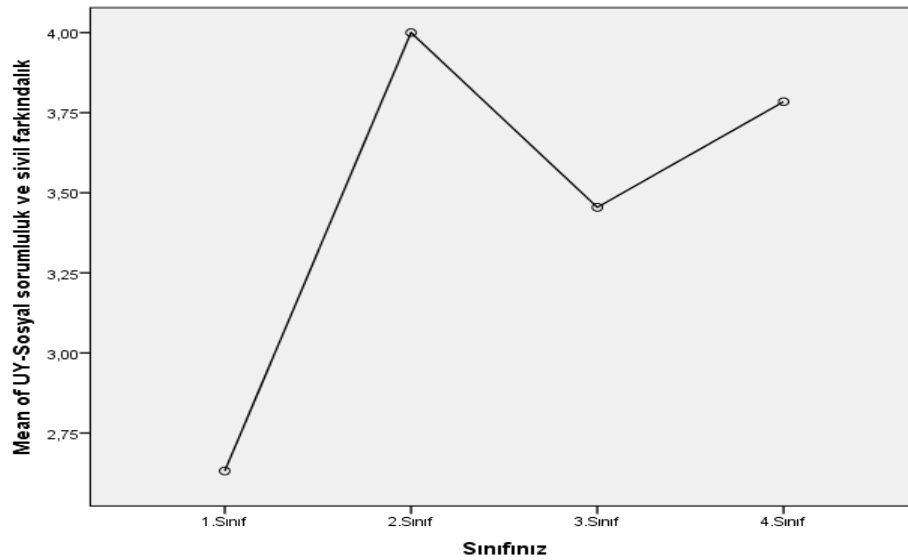
eğitiminde geliştirilmesi gereken yetenek ve yetkinlik olarak daha fazla önemsedikleri görülmüştür. Aralarındaki ortalama farkı, 1,153'tür ve anlamlılık düzeyi 0.05'in altındadır. Post Hoc analizine göre alan konusu bilgisi ve meslek anlayışın 'da gruplar arası anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Şekil 1'de ve Şekil 2'de takım çalışması, sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık değişkenlerinin sınıf faktörüne göre ortalamalarının değişimi görsel olarak ifade edilmiştir.

Şekil 1. Sınıf Faktörü ile takım çalışması değişkeninin ilişkisini gösteren grafik

Şekil 2. Sınıf Faktörü ile sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık değişkeninin ilişkisini gösteren grafik

2-c. Araştırma alt problemine ilişkin bulgular

Bu araştırma alt problemine ilişkin yapılan anova analizi sonucu, üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin, iş hayatında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerinin ortalamaları arasında sınıf faktörüne göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen analiz sonucu Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin genel görüşlerinin ANOVA analizi sonuçları

Değişken	Sınıf	N	Ortalama (\bar{x})	Sd	
	1. sınıf	19	3,693	1,123	
2. sınıf	5	4,317	0,636		
3. sınıf	55	3,989	0,626		
4. sınıf	51	4,133	0,669		
Toplam	130	4,015	0,742		
Sınıf	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	F	P
	Gruplar arası	3,581	3	1,835	0,122
	Grup içi	81,955	126		
	Total	85,537	129		

Tablo 14’e baktığımızda, çalışma grubundaki öğrencilerin sınıf değişkenine göre ortalamalarını 1. sınıf için $\bar{x} = 3,693$, 2. sınıf için $\bar{x} = 4,317$, 3. sınıf için $\bar{x} = 3,989$, 4. sınıf için $\bar{x} = 4,133$ olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre sınıf bağımsız değişkenine göre iş hayatında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik görüşlerin birbirine yakın olduğu ve aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (sig. $p > ,05$). Bu sonuca göre öğrenci görüşlerinde sınıf faktörünün önemli olmadığı söylenebilir. Bu bulgulara ek olarak, bu araştırma alt problemine ilişkin varyansların homojenliği test edilmiştir (Tablo 15).

Tablo 15. 2-c. Araştırma alt problemine ilişkin sınıf değişkenine göre homojenlik varyans testi

Levene istatistiği	df1	df2	P
3,678	3	126	0,014

Varyansların homojenliği testi sonucu, sig. P değeri 0,05’ten küçük olarak elde edilmiştir (0,014). Bu değer 0,05’ten küçük olması varyans analizinin temel varsayımının sağlanmadığını ve grupların homojen olmadığını göstermektedir. Bu sonucu tablo 11’de elde ettiğimiz sonuç ile karşılaştırdığımızda, sınıf faktörüne göre iş hayatında gerekli olan YBS yetenek ve yetkinlik düzeylerini geliştirmeye yönelik öğrenci görüşlerinin ortalamalarının bir önceki araştırma alt problemine ilişkin bulgulara göre istatistiksel açıdan daha zayıf olduğu söylenebilir.

Genel olarak incelendiğinde bu araştırma alt problemi içinde sınıf faktörünün etkisinin olmadığı görülmekle beraber, ölçekte yer alan değişkenler burada da ayrıntılı olarak da incelenmiştir. Bu inceleme sonucu, sınıf açısından farklılık olduğu tespit edilen değişkenler aşağıda belirtildiği gibidir (Tablo 16).

Tablo 16. Sınıf değişkenine göre öğrencilerin ayrıntılı görüşlerinin ANOVA analizi sonuçları

Sınıflara Göre Ortalamalar Arasındaki Anlamlı Farklılık Sonuçları	Anlamlılık Değeri
Yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma	,049
Takım çalışması	,050
Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık	,010

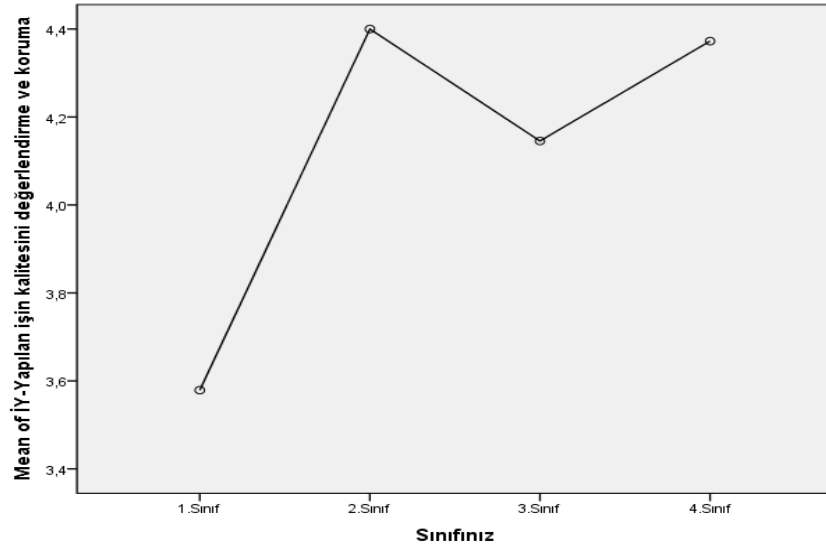
Anova analizi sonucu Tablo 16’da belirtilen değişkenler üzerinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkların tespiti için, Post Hoc analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 17. İş hayatında öğrenciler için önem açısından farklılık gösteren değişkenlerin çoklu karşılaştırma tablosu

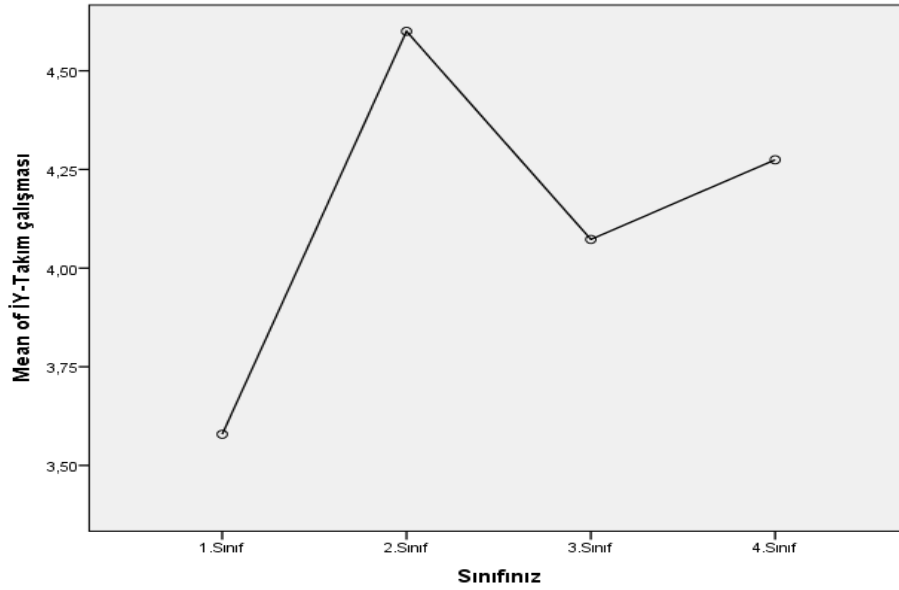
Çoklu Karşılaştırma							
Tukey HSD							
Bağımlı Değişken	(I) Sınıfınız	(J) Sınıfınız	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	P	95% Güven Aralığı	
						Alt Sınır	Üst Sınır
İY-Yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma	1.Sınıf	2.Sınıf	-,821	,531	,413	-2,20	,56
		3.Sınıf	-,567	,281	,188	-1,30	,17
		4.Sınıf	-,794*	,284	,030	-1,53	-,05
	4.Sınıf	1.Sınıf	,794*	,284	,030	,05	1,53
		2.Sınıf	-,027	,495	1,000	-1,32	1,26
		3.Sınıf	,227	,205	,687	-,31	,76
İY-Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık	1.Sınıf	2.Sınıf	-1,042	,602	,312	-2,61	,53
		3.Sınıf	-,424	,319	,546	-1,25	,41
		4.Sınıf	-,979*	,322	,015	-1,82	-,14
	4.Sınıf	1.Sınıf	,979*	,322	,015	,14	1,82
		2.Sınıf	-,063	,561	,999	-1,52	1,40
		3.Sınıf	,555	,233	,085	-,05	1,16

Tablo 17’ye göre, yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma, sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık bağımlı değişkenleri sınıf bağımsız değişkenine göre incelendiğinde, 1. ve 4. sınıflar arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bir başka ifade ile, 4. sınıflar 1. sınıflara göre yapılan işin kalitesini değerlendirme ve korumayı daha fazla önemsemektedirler. Aralarındaki ortalama farkı, 0,794’tür ve anlamlılık düzeyi 0.05’in altındadır. Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık konusunu, yine 4. sınıfların 1. sınıflara göre daha fazla önemsedikleri görülmüştür. Aralarındaki ortalama farkı, 0,979’tür ve anlamlılık düzeyi 0.05’in altındadır. Post Hoc analizine göre takım çalışması ile ilgili gruplar arası anlamlı bir fark bulunamamıştır.

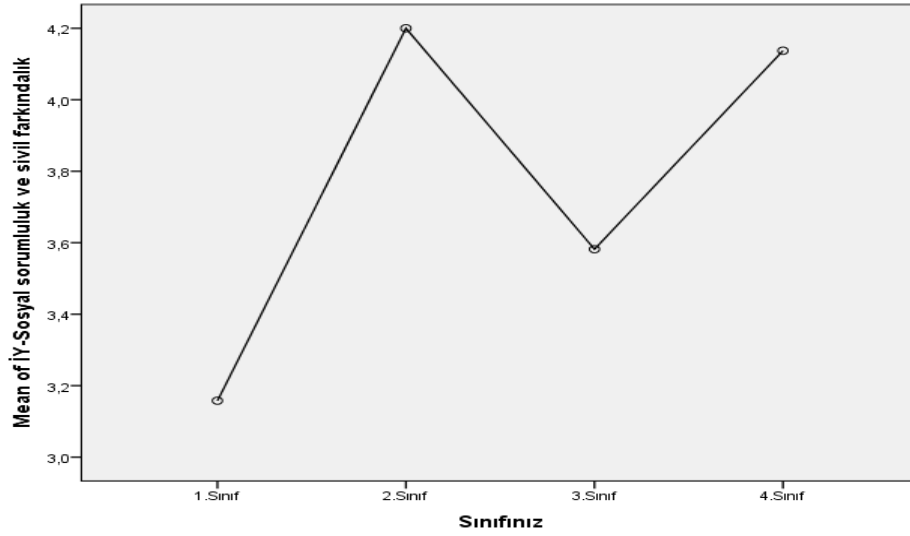
Şekil 3. Sınıf faktörü ile yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma değişkeninin ilişkisini gösteren grafik

Şekil 4. Sınıf faktörü ile takım çalışması değişkeninin ilişkisini gösteren grafik

Şekil 5. Sınıf faktörü ile sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık değişkeninin ilişkisini gösteren grafik

Şekil 3, 4 ve 5'te yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma, takım çalışması ile sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık değişkenlerinin sınıf faktörüne göre ortalamalarının değişimi görsel olarak ifade edilmiştir.

5. Sonuç

Son yıllarda, bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte multidisipliner bir alan olan YBS gerek akademi gerekse de iş dünyasında gittikçe kendisine daha fazla yer edinmektedir. Türkiye'de hem devlet hem vakıf üniversitelerinde YBS bölümlerinin son yıllarda hızla yaygınlaşması akademi tarafının, teknolojiyi sadece teknik konulardan ibaret olarak görmeyen işletmelerin sayısının artması ise iş dünyası tarafının bu alana yönelik ilgisini arttığını göstermektedir. Kendisine gittikçe daha fazla alan açan yönetim bilişim sistemlerinin gerekliliklerini yerine getirmek için YBS bölümlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Alana yönelik nitelikli insan kaynağı ihtiyacını karşılamak için donanımlı ne istediğini bilen, sektörel ihtiyaçların farkında olan bir öğrenci profili yetiştirilmesi ve öğrencilerin buna yönelik geleceklerini planlaması oldukça önemlidir. Bu çalışmada, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi YBS lisans bölümünde öğrenim gören öğrencilerin hem aldıkları lisans eğitiminde hem de iş dünyasında önemli gördükleri YBS yetenek ve yetkinlik algıları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda 130 öğrenciye yüz yüze şeklinde anket uygulanmış ve sonuçları analiz edilmiştir. Analiz kapsamında, verilen yanıtların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı demografik bilgilerle, cinsiyet ve öğrenim şekli açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise bağımsız örneklem t testi ile gerçekleştirilmiştir. Son olarak, öğrenim görülen sınıf düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık olup olmadığını analiz etmek için ise anova analizi yapılarak hangi cevapların ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Demografik bilgiler ışığında frekans analizi sonucu, öğrencilerin YBS yetenek ve yetkinlik algılarının, lisans programı ve iş hayatıyla ilgili olarak önemli derecede farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Öğrenciler, anket ölçeğinde yer alan birçok yetenek ve yetkinliği eğitim hayatlarında daha az önemsemektedirler. İş hayatında ise çok daha donanımlı olma gerekliliği görüşünü benimsemektedirler. Aslında burada bir çelişki olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin eğitim hayatında ki başarılarının iş hayatına önemli oranda yansıtacağı gerçeğini göz ardı ettikleri görülmektedir. T testi analiz sonuçlarına göre genel olarak, 1-a araştırma alt problemine ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyet faktörünün önemli olmadığı tespit edilmiştir. Her bir

değişken için ayrı ayrı inceleme yapıldığında ise, çok önemli bir fark olmamakla birlikte kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre alanla ilgili geliştirilmesi gereken yetenek ve yetkinlikleri, farklılık tespit edilen değişkenler kapsamında daha fazla önemsedikleri görülmüştür. 2-a araştırma alt problemine ilişkin öğrenci görüşlerinde de cinsiyet faktörünün önemli olmadığı tespit edilmiştir. Bu araştırma alt problemi için ölçekte yar alan her bir değişken ayrı ayrı incelendiğinde de cinsiyet açısından bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenim şekli açısından 1-b ve 2-b araştırma alt problemlerine yönelik analizde öğrenim şekli açısından herhangi farklılık tespit edilememiştir. Bu sonuçlara göre 1-b ve 2-b araştırma alt problemlerine ilişkin, öğrenim şekli faktörünün önemli olmadığını söylemek mümkündür. Anova analizi sonuçlarına göre genel olarak, 1-c ve 2-c araştırma alt problemlerine yönelik analizde öğrenci görüşleri arasında sınıf bağımsız değişkenine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. Buna ek olarak, 1-c alt problemi için ölçekte yar alan her bir değişken ayrı ayrı incelendiğinde takım çalışması, sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık bağımlı değişkenlerinde bir farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre, 4. sınıflar 1. sınıflara göre lisans eğitiminde takım çalışmasını daha fazla önemsemektedirler. Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık konusunu, yine 4. sınıfların 1. sınıflara göre lisans eğitiminde geliştirilmesi gereken yetenek ve yetkinlik olarak daha fazla önemsedikleri tespit edilmiştir. Takım çalışması ile ilgili ise gruplar arası anlamlı bir fark bulunamamıştır. 2-c alt problemi için ölçekte yar alan her bir değişken ayrı ayrı incelendiğinde ise, yapılan işin kalitesini değerlendirme ve koruma, sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık bağımlı değişkenlerinde bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre, 4. sınıflar 1. sınıflara göre yapılan işin kalitesini değerlendirme ve korumayı daha fazla önemsemektedirler. Sosyal sorumluluk ve sivil farkındalık konusunu, yine 4. sınıfların 1. sınıflara göre daha fazla önemsedikleri görülmüştür. Bu analiz sonucunda da takım çalışması ile ilgili gruplar arası anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sonuç olarak, YBS bölümünün gün geçtikçe popüler hale geldiği, bu bölüm öğrencilerinin eğitim hayatındaki başarılarının iş hayatına doğrudan yansiyebileceği ve bu paralelde kendilerini nitelikli bireyler olarak yetiştirmelerinin üniversite sonrası iş hayatında kritik bir oynayabileceğini söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal medya bağımlılığı: Üniversite öğrencileri üzerine çalışma. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 276-295. <https://doi.org/10.26466/opus.470118>
- Bekmezoğlu, H.F. (2021) Devlet ve Vakıf Üniversitelerindeki Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümlerinin Etkinlik Analizi: Türkiye Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Osmaniye.
- Bensghir Kaya, T. (2002). Türkiye'de yönetim bilişim sistemleri disiplininin gelişimi üzerine düşünceler. *Amme İdaresi Dergisi*, 35(1), 77-103.
- Betz, F. (2013). Teknolojik Yenilik Yönetimi. Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- Çelik, K. & Sökmen, A. (2018). Algılanan performansın E-öğrenme kullanıcılarının memnuniyetleri üzerindeki etkisi. *Journal of Turkish Studies*, 13(21), 73-92. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.13574>
- Doğan, A. (2021), Contemporary business techniques, "Technology and Innivation Management, Eğitim yayınevi, İstanbul. 217-233.
- Elçi, A. (2016). Yönetim bilişim sistemleri öğrencilerinin beceriler ve yetkinlikler algıları-bilgi toplumuna doğru. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 351-358.
- Gökçen, H. (2011). Yönetim Bilgi/Bilişim Sistemleri Analiz ve Tasarım. Ankara.
- Gümüştekin, G. E. (2004). İşletmelerde Yönetim Bilişim Sistemleri. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 11(1), 125-142.

Hanaylı, M.C., (2018). Bilgi teknolojileri ve yönetim bilişim sistemleri, Sebetci, Ö. (ed.), Yönetim bilişim sistemleri, KODLAB yayınevi, İstanbul.

<https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=10234>. (29.11.2021)

Iqbal, S. A., Ashiq, M., Rehman, S. U., Rashid, S., & Tayyab, N. (2022). Students' perceptions and experiences of online education in Pakistani Universities and Higher Education Institutes during COVID-19. *Education Sciences*, 12(3), 166. <https://doi.org/10.3390/educsci12030166>

Kalaycı Ş., (2006). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (Vol. 5, p. 359). Ankara, Türkiye: Asil Yayın Dağıtım.

Karasar, N. (2009). Bilimsel araştırma yöntemi (19. Baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.

Koçyiğit, S. Ç., Uçakkuş, P., & Coşkun, G. (2022). Genel muhasebe dersi alan sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin ders hakkındaki metaforik algıları: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Örneği. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 197-211. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.892078>

Korkmaz, K., & ÖZBESLER, C. (2022). Sosyal hizmet öğrencilerinin farklılıklara saygı düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 33(3), 867-887. <https://doi.org/10.33417/tsh.994401>

Laudon, K. C., & Laudon, J. P. (2011). Yönetim bilişim sistemleri. Çeviri Editörü: Prof. Dr. Uğur Yozgat) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık..

Oz, E. (2009). Management Information Systems. Cambridge, MA: Course Technology, 6nd Ed. Thomson: Course Technology, Boston.

Pane, W. S. (2022). Students perception toward descriptive review activity on extensive reading class of English department of Wıdyā Gama Mahakam University. *Jurnal Pendas Mahakam*, 7(1), 78-82.

Tayfun, A., Silik, C. E., Dülger, A. S., & Margazieva, N. (2022). Üniversite öğrencilerinin özyeterlilik algıları ile gelecek kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Türkiye-Kırgızistan Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 570-590. <https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1012>

Tsai, S. C. (2022). Chinese students' perceptions of using Google Translate as a translingual CALL tool in EFL writing. *Computer assisted language learning*, 35(5-6), 1250-1272. <https://doi.org/10.1080/09588221.2020.1799412>

Uslu, A., & Karakoyunlu, F. (2022). Üniversite öğrencilerinin kurumsal imaj algısının memnuniyet ve tavsiye etme niyeti üzerindeki etkisi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10(26), 117-132.

Extended Abstract

Today, the use of information systems technologies, both individually and institutionally, is becoming widespread daily. With this widespread effect, technological change and transformation, reflected in all areas of life, have brought many digital revolutions. Digital revolution, digital age, industry 4.0, super smart society (society 5.0), metaverse, nft, blockchain, etc. concepts emerge as a result of this change and transformation. Digital revolution, digital age, industry 4.0, super smart society (society 5.0), metaverse, nft, blockchain, etc. concepts emerge as a result of this change and transformation. When all these technological developments are considered together, it is obvious that the need for qualified employees who can use and manage these technologies effectively is increasing. The most crucial share in meeting this need undoubtedly falls on the universities. Many undergraduate and graduate programs in universities operate for this purpose. Management information systems programs are one of them. When the YÖK

undergraduate atlas is examined, it can be said that the interest in management information systems programs has increased daily. This study aims to measure the perceptions of Osmaniye Korkut Ata University Management Information Systems undergraduate students on MIS skills and competencies. In this context, a face-to-face survey was applied to 130 MIS undergraduate students aged 18-27. Analyses were made with the IBM SPSS statistical V21 SPSS package program. Within the scope of the analysis, whether there is a significant difference between the averages of the answers given with demographic information and whether there is a significant difference in gender and education type was carried out with the independent sample t-test. Finally, to analyze whether there is a significant difference in grade levels, ANOVA analysis was performed, and it was determined that there was a significant difference between the averages of the answers. As a result of frequency analysis in the light of demographic information, it was observed that students' MIS skills and competency perceptions differed significantly about the undergraduate program and business life. Students care less about many skills and competencies in the survey scale in their education life. They believe it is necessary to be much more equipped in business life. There seems to be a contradiction here. It is seen that students ignore the fact that their success in education life will be reflected in business life to a significant extent. According to the results of the t-test analysis, it has been determined that the gender factor is not essential in the student's opinions regarding the research sub-problem 1-a. When examining separately for each variable, although there is no significant difference, it has been seen that female participants attach more importance to the skills and competencies that need to be developed in the field compared to male participants within the scope of the variables with which differences are detected. It was also determined that the gender factor was not significant in the students' opinions regarding the 2-a research sub-problem. When each variable in the scale was examined separately for this research sub-problem, it was concluded that there was no difference in terms of gender. No difference was found in the analysis of 1-b and 2-b research sub-problems regarding educational status. According to these results, it is possible to say that the factor of educational status is not essential for 1-b and 2-d research sub-problems. According to the Anova analysis results, no significant difference was found between the students' views in the analysis of 1-c and 2-c research sub-problems according to the class independent variable. In addition, when each variable in the scale for the 1-c sub-problem was examined separately, it was seen that there was a difference in the dependent variables of teamwork, social responsibility, and civil awareness. Accordingly, 4th graders attach more importance to teamwork in undergraduate education than 1st graders. It has been determined that the 4th graders attach more importance to social responsibility and civic awareness as the skills and abilities that need to be developed in undergraduate education compared to the 1st grades. Regarding teamwork, no significant difference was found between the groups. When each variable in the scale for the 2-c sub-problem is examined separately, a difference was found in the dependent variables of evaluating and protecting the quality of the work, social responsibility, and civil awareness. Accordingly, 4th graders care more about evaluating and protecting the quality of the work done than 1st graders. It has been observed that the 4th graders attach more importance to social responsibility and civil awareness than the 1st graders. As a result of this analysis, no significant difference was found between the groups regarding teamwork. As a result, it is possible to say that the MIS department is becoming more popular day by day; the success of the students of this department in their education life can be directly reflected in their business life, and in parallel with this, it is possible to say that raising themselves as qualified individuals can play a critical role in post-university business life.